

O P M A N D S K E N D E L S E

af 19. januar 2015

i

Faglig voldgiftssag FV2014.0158:

Dansk Sygeplejeråd

(advokat Steen Hellmann)

mod

Regionernes Lønnings- og Takstnævn for Region Midtjylland

(Advokat Morten Ulrich)

INDLEDNING

Mellem Dansk Sygeplejeråd (Sygeplejerådet) og Regionernes Lønnings- og Takstnævn for Region Midtjylland (Regionen) er der opstået uoverensstemmelse om forståelsen af § 14 i arbejdstidsaftalen mellem på den ene side Regionernes Lønnings- og Takstnævn og på den anden side Dansk Sygeplejeråd og flere andre lønmodtagerorganisationer, herunder Jordemoderforeningen. Bestemmelsen omhandler tilkald, der i § 14, stk. 1, er defineret således:

”Ved tilkald udenfor planlagt tjeneste forstås tilkald, hvor den ansatte ikke har planlagt tjeneste, og som ikke er i umiddelbar forlængelse af planlagt tjeneste.”

Det er Sygeplejerådets opfattelse, at bestemmelsen finder anvendelse, når en sygeplejerske kontaktes i sin fritid med anmodning om at udføre arbejde inden den næste planlagte tjeneste. Det er desuden rådets opfattelse, at ordene ”i umiddelbar forlængelse af planlagt tjeneste” ikke omfatter tjeneste, som den tilkaldte sygeplejerske skal udføre umiddelbart op til, dvs. i tidsmæssig sammenhæng med den planlagte tjeneste.

Heroverfor er det Regionens opfattelse, at de citerede ord skal forstås som ”i umiddelbar tilslutning til planlagt tjeneste”.

Sygeplejerådets opfattelse indebærer, at tjeneste i umiddelbar tilslutning til – dvs. som støder op til – den planlagte normale arbejdstid, skal honoreres efter tilkaldsbestemmelsen i § 14, mens regionens opfattelse indebærer, at sådan tjeneste skal honoreres efter reglerne om overarbejde.

Sagen er af Sygeplejerådet ved klageskrift af 5. november 2013 indbragt for denne faglige voldgiftsret, der har bestået af juridisk chef Elise Hammer og forhandlingsleder Ulla Åkerlund Thomsen, udpeget af Sygeplejerådet, chefrådgiver Jan Bülow og seniorkonsulent Anne Friis Jensen, udpeget af Regionen, og – som opmand – fhv. højesteretsdommer Per Sørensen.

Sagen er forhandlet den 15. januar 2015.

PÅSTANDE

Dansk Sygeplejeråd har nedlagt påstand om, at Regionernes Lønnings- og Takstnævn skal anerkende, at der er tale om tilkald i henhold til § 14 i Arbejdstidsaftale af 6. oktober 2011 indgået mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævn og Dansk Sygeplejeråd, Danske Bioanalytikere m.fl., når en sygeplejerske uden for tjeneste tilkaldes til tjeneste inden den næste planlagte tjeneste, uanset om denne tjeneste skal udføres umiddelbart forud for den næste planlagte tjeneste.

Regionernes Lønnings- og Takstnævn har påstået frifindelse og har desuden nedlagt selvstændig påstand om, at Sygeplejerådet skal anerkende, at arbejde, som udføres i umiddelbar tilknytning til planlagt tjeneste, ikke er omfattet af § 14 i Arbejdstidsaftale af 6. oktober 2011 indgået mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævn og Dansk Sygeplejeråd, Danske Bioanalytikere m.fl.

Sygeplejerådet har påstået frifindelse over for Regionens selvstændige påstand.

SAGEN

1. Baggrunden for sagen

I 2012 blev Sygeplejerådet opmærksom på, at flere sygeplejersker ansat på Regionshospitalet i Randers blev honoreret efter reglerne om overarbejde i arbejdstidsaftalens § 12, når de udførte ekstraarbejde, der tidsmæssigt lå placeret umiddelbart forud for den næste planlagte tjeneste. Dette gjaldt også i tilfælde, hvor ekstraarbejdet var blevet varslet over for sygeplejersken i dennes fritid, dvs. efter udførelsen af den umiddelbart forudgående tjeneste.

Det kan have stor betydning for aflønningen af den tilkaldte sygeplejerske, om arbejdet honoreres som overarbejde eller efter bestemmelsen om tilkald i arbejdstidsaftalens § 14. De situationer, der er sigtet til, er i klageskriftet beskrevet således:

A)

Sygeplejerske A er fuldtidsansat.

Hun er planlagt til at møde mandag kl. 15.00 - 23.15 og tirsdag kl. 15.00 – 23.15. Hun ringes op i fritiden tirsdag formiddag og bliver bedt om at møde ind 1 time tidligere end planlagt, dvs. kl. 14.00 om tirsdagen.

B)

Sygeplejerske B er deltidsansat.

Hun er planlagt til at have en arbejdsfri periode mandag, og tirsdag skal hun arbejde kl. 17.00 – 22.00.

Hun ringes op i fritiden tirsdag formiddag og bliver bedt om at møde ind 2 timer tidligere end planlagt, dvs. kl. 15.00 om tirsdagen.

2. Arbejdstidsaftalen

I arbejdstidsaftalen hedder det bl.a.:

” § 6. MØDEPLAN

Stk. 1.

Den ansatte skal kende tjenestens placering mindst 4 uger forud. Dette gælder dog ikke for afløsningspersonale samt for sygeplejersker, der er omfattet af reglerne om en regional vikarordning.

Stk. 2.

Bestemmelser om varsling af ændringer i den planlagte tjenestes placering aftales lokalt. Kan der ikke opnås enighed gælder bestemmelsen i stk. 3.

Stk. 3.

Ændringer i den planlagte tjenestes placering kan ske efter drøftelse med medarbejderen og kun i ganske særlige tilfælde. Orientering om ændringer i den planlagte tjeneste skal foregå i arbejdstiden med et varsel på mindst 1 døgn.

Hvis 1-døgnvarslet ikke overholdes, betales der for omlagte timer et tillæg, beregnet pr. påbegyndt halve time, på 29,36 kr. (31. marts 2000 niveau) pr. time. Ved omlagt rådighedstjeneste udgør tillægget 14,68 kr. (31. marts 2000 niveau) pr. omlagt rådighedstime.

BEMÆRKNINGER:

Ved omlagte timer forstås timer, hvor den ansatte ifølge tjenesteplanen ikke skulle være i tjeneste, men som efter ændringen bliver normaltjeneste eller rådighedsvagt. Overarbejde er ikke omlagt tjeneste.

En tjeneste kan omlægges inden for en 24-timers periode forud for den oprindelige planlagte vagts sluttidspunkt eller efter dens planlagte starttidspunkt.

...

§ 12. OVERARBEJDE

Stk. 1.

Arbejde ud over den daglige planlagte arbejdstid for fuldtidsansatte er overarbejde.

Stk. 2.

Ansatte, der pålægges at udføre overarbejde, skal orienteres i arbejdstiden senest dagen forud.

For manglende varsel af overarbejde ud over 1 time ydes et tillæg pr. gang på 26,56 kr. (31. marts 2000 niveau).

Stk. 3.

Overarbejde opgøres i påbegyndte halve timer pr. dag og betales med 50% tillæg til timelønnen eller afspadseres med tillæg af 50% (1:1,5).

BEMÆRKNINGER:

Hvis der mellem to normaltjenester udføres effektiv tjeneste (overarbejde eller tilkald uden for planlagt tjeneste), og der ikke kan opnås den planlagte hviletid på 11 (8) timer, gives medarbejderen tjenestefrihed med løn, indtil der er opnået 8 timers hviletid. Der finder afspadsering sted for øvrige planlagte timer. I andre tilfælde finder afspadsering sted.

...

§ 14. TILKALD

Stk. 1.

Ved tilkald uden for planlagt tjeneste forstås tilkald, hvor den ansatte ikke har planlagt tjeneste, og som ikke er i umiddelbar forlængelse af planlagt tjeneste.

BEMÆRKNINGER:

Tilkald uden for planlagt tjeneste dækker således over tilkald på fridøgn, søgnehellidage, tilkald mellem 2 døgn's tjenester, andre frihedsperioder på 24 timer eller mere (arbejdsfri dage) og hele afspadseringsdage (under 4 dages varsel, jf. § 10, stk. 3).

Bestemmelsen om tilkald udenfor planlagt tjeneste gælder således ikke hvor der er tale om overarbejde i forlængelse af normaltjeneste eller rådhedstjeneste, dog forudsat at den korte eller lange fridøgn'speriodes minimumslængde overholdes.

Stk. 2.

Det aftales lokalt, hvordan tilkald udenfor planlagt tjeneste honoreres.

BEMÆRKNINGER:

Denne aftales bilag 3 beskriver forskellige mulige modeller for honorering i forbindelse med tilkald udenfor planlagt tjeneste.

Stk. 3.

Kan der ikke opnås enighed gælder følgende:

Tilkald udenfor planlagt tjeneste honoreres som overarbejde beregnet pr. påbegyndt halve time.

For fuldtidsansatte regnes tilkald på planlagte fridøgn, søgnehellidage eller fridage af mindst 24 timers varighed altid for mindst 6 timer. Øvrige tilkald regnes for mindst 3 timer. For arbejde ud over 3 timer honoreres pr. påbegyndt time.

For deltidsansatte regnes tilkald på planlagte fridøgn og søgnehellidage for mindst 6 timer. Øvrige tilkald regnes for mindst 3 timer. For arbejde ud over 3 timer honoreres pr. påbegyndt time.”

3. Overenskomstfornyelsen i 2002

Den nugældende arbejdstidsaftale blev indgået ved et forhandlingsprotokollat af 12. marts 2002 vedrørende fornyelse af overenskomster/aftaler pr. 1. april 2002 for Sundhedskartelletts område. I aftalens pkt. III g hed det bl.a.:

”g. Arbejdstid og særydelser, Amtsrådsforeningens forhandlingsområde

Der indgås en arbejdstidsaftale mellem Amtsrådsforeningen, Dansk Sygeplejeråd, Den Alm. Danske Jordemoderforening, Danske Bioanalytikere, Danske Fysioterapeuter, Dansk Tandplejerforening, Ergoterapeutforeningen, Farmakonomforeningen og Økonomaforeningen, jf. bilag 11.”

Bilag 11 indeholdt ”Arbejdstidsaftale udkast af den 12-03-2002, kl. 14.18.”. Heri lød § 15, stk. 1, således:

” § 15. tilkald udenfor planlagt tjeneste

Stk. 1.

Ved tilkald udenfor planlagt tjeneste forstås tilkald, hvor den ansatte ikke har planlagt tjeneste, og som ikke er i umiddelbar tilslutning til planlagt tjeneste.

BEMÆRKNING:

Tilkald udenfor planlagt tjeneste dækker således over tilkald på fridøgn, sønehelligdage, andre frihedsperioder på 24 timer eller mere (arbejdsfri dage) og hele afspadseringsdage (under 4 dages varsel, jf. § 11, stk. 3).

Bestemmelsen om tilkald udenfor planlagt tjeneste gælder således ikke hvor der er tale om overarbejde i forlængelse af normaltjeneste eller rådighedstjeneste, dog forudsat at den korte eller lange fridøgnperiodes minimumslængde overholdes.”

Formuleringen ”som ikke er i umiddelbar tilslutning til planlagt tjeneste” svarer til den, der fremgår af arbejdstidsreglerne for ansatte i staten, men under den endelige redigering af arbejdstidsaftalen blev den ændret til ”som ikke er i umiddelbar forlængelse af planlagt tjeneste”, dvs. til den ordlyd, der i dag er den gældende. Regionernes Lønnings- og Takstnævn har oplyst, at det ikke af organisationens arkiver fremgår, hvorfor ordlyden i den senere underskrevne aftale blev ændret.

Sygeplejerådet har til belysning af forløbet i forbindelse med redigeringen af bestemmelsen om tilkald ført Lene Maigaard, der er forhandlingsleder for Jordemoderforeningen, som vidne. Under sin forklaring henviste Lene Maigaard til en mail, som hun den 6. september 2005 sendte til Lotte Pedersen i – da – Amtsrådsforeningen. Mailen blev sendt i anledning af en drøftelse mellem Jordemoderforeningen og Amtsrådsforeningen om en sag fra Kolding Sygehus, hvori der var uenighed om et spørgsmål svarende til det, denne sag omhandler. I mailen hedder det:

”Kære Lotte,

Jeg er fortsat ikke enig i din udlægning.

Overarbejde kan kun varsles i arbejdstiden, jf. §12 og der er en anerkendt høj grad af forpligtelse for den ansatte til at tåle overarbejde. Når medarbejderen derimod har fri – hvilket der er tale om her – kan hun sige nej til at møde ind – hun er jo ikke i rådighedstjeneste. Ud over honoreringen er dette en væsentlig forskel på overarbejde og tilkald.

I redigeringsfasen efter OK 02, hvor den nuværende formulering af tilkaldsbestemmelsen kom ind, var der enighed om, at det afgørende for, hvornår der var tale om honorering for tilkald var, om man blev kontaktet/varslet i arbejdstiden eller i fritiden. Det var den eneste anvendelige måde at skelne overarbejde fra tilkald på. Spørgsmålet – og dermed også situationen, hvor man kontaktes i fritiden for at møde ind før en vagt – blev altså diskuteret meget grundigt i redigeringsfasen og afstedkom den nuværende formulering.

At der dengang blev taget stilling til netop denne problematik understøttes i øvrigt også af, at den endelige aftales § 14 stk. 1 benytter formuleringen ”i forlængelse af”, mens det foregående udkast af 20. november benyttede formuleringen ”i tilslutning til”, som sprogligt harmonerer med din opfattelse af bestemmelsen. Vi blev altså dengang enige om at ændre formuleringen, så der ikke kunne være tvivl om at tilkald før en vagt var tilkald (!)

Den gang var der således enighed om, at det eneste afgørende var, om kontakten skete i fritiden eller i arbejdstiden og ikke om arbejdet lå opad en planlagt vagt. At arbejde i forlængelse af vagten er nævnt som en undtagelse fra tilkaldsbestemmelsen er for at præcisere, at der fortsat kan pålægges overarbejde i arbejdstiden.

Denne fælles definition blev, efter at aftalen var underskrevet, drøftet endnu engang på et opfølgingsmøde mellem SHK, FOA, HK og arbejdsgiverne den 29. april 2003. Igen bekræftede man overfor hinanden, at blev medarbejderen kontakten i fritiden faldt det under bestemmelserne om tilkald, mens overarbejde kun kunne pålægges i arbejdstiden.

Det nævnte forløb må Thorkild, Mik og Erik Møller også kunne huske?

Efter at der opnåedes enighed om denne nye formulering frafaldt Jordemoderforeningen i øvrigt en voldgiftssag mod H:S, som var rejst før ok-forhandlingerne på baggrund af en tvist om forskellen mellem tilkald og over/merarbejde.”

Sagen, der gav anledning til Lene Maigaards mail, blev i enighed løst ved, at jordemoderen i det konkrete tilfælde, ud over honorering for døgnvagten, fik betaling for 3 overarbejdstimer i henhold til § 14 om tilkald. I et brev af 18. juli 2006 fra Regionerne til Sundhedskartellet hedder det bl.a.:

”Møde den 27-06-2006 vedrørende fortolkning af arbejdstidsaftalen

Danske Regioner og Sundhedskartellet har den 27-06-2006 afholdt møde om forståelsen af SHK arbejdstidsaftalen i Danske Regioner, Dampfærgevej 22, 2100 København Ø.

Sagen drejede sig nærmere om en jordemoder, som var blevet kaldt på arbejde 10 minutter forud for sin planlagte døgnvags begyndelse. Sagen afledte herefter bl.a. en fortolkning om § 14 om tilkald, idet der var tale om, at vagten var blevet forlænget forud for den planlagte vagt.

Der kunne ikke opnås enighed om, hvorvidt der var tale om tilkald eller overarbejde i forlængelse af planlagt tjeneste.

Der var enighed om, at sagen blev løst således, at jordemoderen i det konkrete tilfælde, ud over honoreringen for døgnvagten, får betaling for 3 overarbejdstimer i henhold til § 14 om tilkald.

Danske Regioner tilkendegav, at man ville tage en revision af bestemmelsens formulering og betydning angående ”i forlængelse af” op til drøftelse ved de næstkommende overenskomstforhandlinger.

Danske Regioner fandt ikke, at der bør gælde de samme kompensationsregler for de to væsentligt forskellige situationer, på den ene side et tilkald til tjeneste mellem to planlagte tjenester og på den anden side ekstra arbejde i tilknytning til en planlagt tjeneste, hvor den ansatte forbliver i tjeneste.”

Danske Regioners tilkendegivelse om at ville tage en revision af bestemmelsen i § 14 op til drøftelse blev ikke fulgt op.

4. Tidligere arbejdstidsaftaler

I arbejdstidsaftalen fra 1995 hed det i § 2 bl.a.:

”**Stk. 10.** (Fridøgn, søgnehelligdage og andre frihedsperioder på 24 timer eller mere). Der ydes en ugentlig fridøgnperiode af 55 til 64 timers samlet varighed. Opdeles fridøgnperioden, skal hver periode udgøre mindst 35 timer. Disse kan hver nedsættes med indtil 3 timer, såfremt der er tale om nedsættelse af hviletiden.

...

Overarbejde i forlængelse af normaltjeneste eller rådighedstjeneste honoreres dog efter de almindelige bestemmelser for overarbejde, medmindre længden for fridøgnes/søgnehelligdagsdøgnes frihedsperioder ikke overholdes.

Stk. 11. (Tjeneste i andre frihedsperioder, der ikke er omfattet af stk. 10). **Opkald** For opkald til tjeneste i frihedsperioder, der ikke er omfattet af stk. 10, betales, der som for overarbejde, dog mindst for 3 timer. For flere opkald inden for 3 timer betales kun for 3 timer. For arbejde ud over 3 timer, betales der pr. påbegyndt time.”

Arbejdstidsaftalerne i 1997 og 1999 indeholdt bestemmelser svarende hertil, men som det ses, blev disse rekonstrueret og omskrevet i 2002.

5. Tidligere vejledninger

I anledning af forespørgsler om forståelsen af bestemmelsen om opkald i § 2, stk. 11, i den dagældende arbejdstidsaftale skrev Hillerød Sygehus' Personale og administrationsafdeling i et brev af 21. juni 1995 bl.a. således til afdelingsledelserne:

”Vedrørende opkald til tjeneste udenfor normal arbejdstid.

Personale og Administrationsafdelingen har modtaget forespørgsler vedrørende registrering af 3 timers overarbejdshonorering af telefonopkald til sygeplejersker udenfor disses normale arbejdstid. Spørgsmålet er nærmere undersøgt og følgende kan hermed præciseres:

I henhold til § 2, stk. 11 i den mellem Amtsrådsforeningen i Danmark og Dansk Sygeplejeråd indgåede aftale vedrørende arbejdstid og rådighedstjeneste for sygeplejersker m.fl., udløser opkald til tjeneste i frihedsperioder, som ikke er fridøgn 3 timers overarbejde.

Efter drøftelse med Amtsrådsforeningen skal udtrykket ”opkald til tjeneste” fortolkes således, at hvis et telefonisk opkald bevirker en faglig vurdering og stillingtagen til, samt anvisning på løsning af et konkret opstået tjenstligt spørgsmål, så kan det betragtes som udført tjeneste, også selvom det ikke har nødvendiggjort en fysisk tilstedeværelse på arbejdspladsen.

Der vil ikke være tale om tjeneste, som udløser honorering, hvis opkaldet er begrundet i forekommende afvigelser fra afdelingens/den opkaldte sygeplejerskes rutiner i form af f.eks. forglemmelser ved rapportgivning ved vagtskifte eller drøftelser af tjenstelige, nøglespørgsmål eller andet af kollegial art.

...”

Af Vejledning til arbejdstidsreglerne, udarbejdet af HR-Løn og Refusion i region Midtjylland, der er opdateret i marts 2013, fremgår bl.a.:

”MØDEPLAN

Den ansatte skal kende sin tjenestes placering mindst 4 uger forud. Undtaget er afløserne og personale omfattet af vikarordninger

Omlagte timer

Ændring i arbejdstidsplanen skal drøftes med den ansatte. Orientering om ændring skal foregå i arbejdstiden og med et varsel på mindst 24 timer. Hvis varslet på 24 ti-

mer ikke overholdes betales for de timer der ligger på et andet tidspunkt end planlagt et tillæg pr omlagt time

En tjeneste kan omlægges inden for en 24 timers periode forud for den planlagte vagts sluttidspunkt eller efter det planlagte vagts starttidspunkt. **Lønart 800.**

...

Tilkald

Hvis en ansat uden for arbejdstiden får besked på at møde ind på tidligere tidspunkt end efter planen, kan vi ikke nøjes med at betale for omlagt tjeneste. Da skal der honoreres efter bestemmelserne om tilkald. (herom senere).

...

SPØRGSMÅL OG SVAR

...

7. Tilkald

En deltidsansat har en ugentlig fridag fra mandag kl. 14 til onsdag kl. 10, hvor pågældende skal udføre en tjeneste fra kl. 10 til 12.

Tirsdag kl. 12 bliver pågældende ringet op og bedt om at møde ind onsdag kl. 09. Hvordan skal det honoreres?

Svar:

Der er tale om en kort frihedsperiode, der er lang nok uanset om der mødes ind en time før kl. 9, og at den også er lang nok selv om den pågældende møder ind kl. 09. Men der sker brud på fridøgnet, og det udløser overarbejdsbetaling for 6 timer.”

Regionen har oplyst, at vejledningen er udfærdiget af Psykiatrien under Region Midtjylland, se i øvrigt nedenfor under Regionens argumenter.

FORKLARINGER

Lene Maigaard har forklaret, at hun er jurist og har været forhandlingsleder i Jordemoderforeningen siden 2002. Hun deltog ikke i forhandlingerne, der førte til aftalen i forhandlingsprotokollen af 12. marts 2002, men var med til at redigere den senere underskrevne aftale. Under redigeringen tilkendegav hun over for Amtsrådsforeningens repræsentanter, at det var en fejl, at der i udkastet til aftalen i bilag 11 til forhandlingsprotokollen var kommet til at stå ”ikke er i umiddelbar tilslutning til planlagt tjeneste” i § 15, stk. 1. Hun mener at kunne huske, at bl.a. Lotte Pedersen deltog på Amtsrådsforeningens side. Det kom til en drøftelse, hvorunder der var enighed om, at ordene ”i tilslutning til” var et andet og videre begreb end det hidtidige ”i forlængelse af”, og at man derfor

skulle opretholde den hidtidige formulering. Hun husker dette, fordi det var hende selv, der bragte emnet op, efter at hendes chef havde fremhævet over for hende, at dette var et meget væsentligt spørgsmål for Jordemoderforeningen. Det var Amtsrådsforeningen, der konciperede den endelige aftale. Havde der ikke været enighed om, at der var en forskel på de to begreber, havde der ikke været grund til at ændre formuleringen af aftalens tekst.

Gennem alle årene har Jordemoderforeningen rådgivet sine medlemmer i overensstemmelse med den forståelse at tilkaldsbestemmelsen, som også Sygeplejerådet gør gældende under denne sag. Første gang, der for Jordemoderforeningens vedkommende opstod uenighed om fortolkningen af bestemmelsen, var under sagen i 2005 på Kolding Sygehus, der gav anledning til hendes mail af 6. september 2005 til Lotte Petersen. Da stod forløbet vedrørende redigeringen af bestemmelsen i 2002 stadig klart i hendes erindring, hvilket også fremgår af mailen. I anledning af denne sag har hun spurgt alle Jordemoderforeningens tillidsrepræsentanter om, hvordan bestemmelsen praktiseres. Af 23 adspurgte svarede 10, hvoraf 9 oplyste, at der hos dem følges den praksis, der har været anlagt af Jordemoderforeningen. En enkelt repræsentant – fra Region Midtjylland – svarede det modsatte.

Lotte Pedersen har forklaret, at hun er kontorchef i regionerne. Hun blev ansat i Amtsrådsforeningen i november 2002, og deltog derfor ikke i forhandlingerne om arbejdstidsaftalen, heller ikke i forbindelse med redigeringen af aftalen. Hun kan ikke huske Lene Maigaards mail af 6. september 2005. Hun har forgæves gennemgået Danske Regioners arkiv for at finde relevant materiale. Hun har desuden spurgt hos KL, som Amtsrådsforeningen og nu regionerne har fælles forhandlinger med, men heller ikke der kan man erindre noget om forløbet i 2002.

PARTERNES ARGUMENTER

Sygeplejerådet har anført, at der i arbejdstidsaftalen skelnes mellem omlagt arbejde, overarbejde og arbejde ved tilkald. Bestemmelsen i § 12 om overarbejde finder alene anvendelse, når det i arbejdstiden pålægges den ansatte at arbejde i forlængelse af den planlagte tjeneste. Dette ændres ikke af, at der i henhold til aftalens § 12, stk. 2, andet afsnit, skal betales et tillæg, hvis overarbejde varsles senere end i arbejdstiden forud for den næste skemalagte tjeneste eller i arbejdstiden til udførelse samme dag. Ordlyden og bemærkningerne hertil i § 14, stk. 1, om tilkald efterlader ikke tvivl om, at

bestemmelsen omfatter alle situationer, hvor en sygeplejerske kontaktes i sin fritid med anmodning om at udføre arbejde inden den planlagte næste vagt. I sådanne tilfælde foreligger der ikke hjemmel for arbejdsgiver til at pålægge overarbejde, da der ikke inden arbejdets udførelse foreligger en tjeneste, hvorunder der kan pålægges overarbejde i henhold til § 12.

Forud for ændringen af arbejdstidsaftalen i 2002 betegnedes tilkald som opkald, men formålet har hele tiden været at beskytte medarbejderne imod at blive kontaktet i fritiden med henblik på udførelse af tjeneste i fritiden frem til næste planlagte tjeneste. Bemærkningen i § 14, stk.1, sidste afsnit, er da også helt i tråd med bestemmelserne om tilkald i de tidligere aftaler. De situationer, denne sag omhandler, er således dem, hvor sygeplejerskens arbejdsfri periode mellem to planlagte tjenester forstyrres og forkortes.

Sygeplejerådets fortolkning af § 14, stk. 1, støttes af Lene Maigaards forklaring om tilblivelsen af bestemmelsen i 2002. Efter forklaringen må det lægges til grund, at der var enighed om, at bestemmelsen skulle formuleres på linje med tilkaldsbestemmelserne i de tidligere arbejdstidsaftaler, og at formuleringen – af § 15, stk. 1 – i bilag 11 til forhandlingsprotokollen af 12. marts 2012 var forkert. I forhold til formuleringen i bilag 11, der var et udkast, blev tekstens ordlyd og bemærkningerne hertil derfor ændret til det, der fremgår af den nugældende bestemmelse. Regionen har ikke kunnet fremlægge noget materiale eller føre nogen vidner, der imødegår Lene Maigaards forklaring, som tillige støttes af forløbet i Jordemoderforeningens sag i 2005/2006.

Sygeplejerådet har endelig anført, at det af Region Midtjyllands vejledning, der senest er opdateret i marts 2013, fremgår, at arbejdsgiversiden har været enig i rådets forståelse af bestemmelsen og har praktiseret i overensstemmelse hermed. Hvis regionerne havde været afgørende uenig heri, kunne man have taget bestemmelsen op til overvejelse i forbindelse med overenskomstforhandlingerne, således som det blev bebudet i Danske Regioners brev af 18. juli 2006 til Sundhedskartellet. Det er uden betydning for vurderingen af denne sag, at der gælder noget andet inden for det statslige regi, da aftalerne på dette område har en anden ordlyd og en anden historik.

Regionen har anført, at ordene ”i umiddelbar forlængelse af planlagt tjeneste” i arbejdstidsaftalens § 14, stk. 1, skal forstås som ”i umiddelbar tilknytning til planlagt tjeneste”. Det indebærer, at tjeneste, der ”støder op til” den planlagte normale arbejdstid, hvad enten tjenesten ligger umiddelbart

forud for eller i forlængelse af denne, skal anses som overarbejde og honoreres som sådan. Denne fortolkning følger af den sammenhæng, hvori reglen indgår, og af forarbejderne. Belastningen for den ansatte ved at møde f.eks. 1 time før normal arbejdstid må være den samme som ved at blive 1 time ud over normal arbejdstid. I begge tilfælde er der tale om indgreb i fritiden på 1 time. I modsætning hertil indebærer ”tilkald” til arbejde, der udføres uden tidsmæssig sammenhæng med den planlagte normale arbejdstid, at medarbejderen pålægges et ekstra fremmøde. Denne form for belastning er ganske anderledes for den ansatte, og formålet med bestemmelserne i § 14 er netop at honorere et sådant ekstra fremmøde på en særlig måde. Det er i denne sammenhæng underordnet, hvornår anmodningen om det ekstra fremmøde fremsættes af arbejdsgiveren.

Regionernes fortolkning af § 14 støttes af forhandlingsforløbet i 2002. Ved overenskomstfornyelsen ændrede man konstruktionen helt, idet man forlod de tidligere opkalds-/tilkaldsregler. Af forhandlingsprotokollen af 12. marts 2002 fremgår, at det var bestemmelsen, som den var formuleret i bilag 11, dvs. i § 15, stk. 1, der med underskrivelsen af protokollen blev aftalt. At bilag 11 blev betegnet som udkast, taler ikke afgørende herimod. Det må herved erindres, at den senere redigering af teksten, som Lene Maigaard har forklaret om, ikke var resultatet af en forhandling, men af embedsmændenes skrivning. I øvrigt angår Lene Maigaards forklaring et forløb, der ligger 12 år tilbage med den usikkerhed, der følger heraf, og hendes mail af 6. september 2005 kan ikke udlægges som en afgørende støtte for Sygeplejerådets fortolkning, idet den indeholder en blanding af erindring og ræsonnementer.

I vurderingen af sagen må tillige indgå, at der ikke er den fornødne sammenhæng i Sygeplejerådets argumentation. Selve den omstændighed, at man bliver ringet op i sin fritid, kan ikke indebære en sådan særlig ulempe, som bestemmelsen har til formål at beskytte, og der må selvsagt ikke være et misforhold mellem den ulempe, et tilkald indebærer, og betalingen herfor. Det forekommer således absurd, at der, som hævdet af Sygeplejerådet, skal betales honorar for 3 timer i tilfælde, hvor den ansatte f.eks. kun møder 1 time før påbegyndelsen af den planlagte vagt.

Regionen har endelig anført, at vejledning fra 2013, som Sygeplejerådet har henvist til, er et administrationsgrundlag fra Psykiatrien under Region Midtjylland, der ikke indeholder en korrekt fortolkning af reglerne. Afgørende er den forståelse, som Danske Regioner på vegne Regionshospitalet

i Randers har gjort gældende i denne sag, herunder på de fagretlige møder forud for anlæggelsen af voldgiftssagen.

OPMANDENS BEGRUNDELSE OG KONKLUSION

I overensstemmelse med den sædvanlige forståelse heraf er overarbejde defineret i arbejdstidsaftalens § 12, stk. 1, som arbejde ”ud over den daglige planlagte arbejdstid”, hvorved typisk må forstås arbejde, der efterfølgende forlænger arbejdstiden. Sådant arbejde skal varsles, opgøres og betales i overensstemmelse med bestemmelserne i § 12, stk. 2 og 3.

Tilkald er selvstændigt omhandlet i § 14. Sprogligt indebærer ordet ”tilkald”, at den ansatte på et tidspunkt, der ikke er i selve arbejdstiden, dvs. i fritiden, bliver anmodet om at udføre tjeneste, og begrebmæssigt er sådan tjeneste ikke overarbejde, idet definitionen i § 14, stk. 1, må læses således, at der er tale om tjeneste, der udføres uden for den planlagte tjeneste, men ikke ”i umiddelbar forlængelse” heraf, jf. også bemærkningen i sidste afsnit (”gælder således ikke hvor der er tale om overarbejde i forlængelse af normaltjeneste ...”).

En almindelig læsning fører derfor til den forståelse af § 14, som Sygeplejerådet gør gældende.

Det har ikke været muligt for nogen af parterne at belyse, hvad der var baggrunden for, at der i § 15, stk. 1, i udkastet til arbejdstidsaftalen i bilag 11 til forhandlingsprotokollen af 12. marts 2002 kom til at stå ”i umiddelbar tilslutning til” planlagt tjeneste, et begreb, der som forklaret af Lene Maigaard er videre end ”i umiddelbar forlængelse af” sådan tjeneste og indebærer, at der i færre tilfælde skal betales efter tilkaldsbestemmelsen. Resultatet i den underskrevne aftale blev imidlertid, at tilkald blev defineret med den sidstnævnte ordlyd, og i mangel af andre oplysninger end dem, Lene Maigaard er fremkommet med, må § 14, stk. 1, forstås efter ordlyden, således at tjeneste, der efter tilkald udføres umiddelbart forud for, dvs. i tilslutning til den næste planlagte tjeneste, skal honoreres efter § 14 og ikke som overarbejde, jf. i øvrigt det, der er anført ovenfor.

Herefter tages Sygeplejerådets påstand til følge.

THI BESTEMMES:

Regionernes Lønnings- og Takstnævn skal anerkende, at der er tale om tilkald i henhold til § 14 i Arbejdstidsaftale af 6. oktober 2011 mellem nævnet og Dansk Sygeplejeråd m.fl., når en sygeplejerske uden for tjeneste tilkaldes til at udføre tjeneste inden den næste planlagte tjeneste, uanset om tjenesten skal udføres umiddelbart forud for den næste planlagte tjeneste.

Hver part skal bære egne omkostninger og betale halvdelen af opmandens honorar og udgifter.

Skodsborg, den 19. januar 2015

Per Sørensen